

Koulupolkumanaali

08.10.2012

Minna Marttinen, Heli Pakarinen, Eija Zweyberg

Sisältö

OSA I: Raportti

- Taustaa koulupolulle
- Koulupolun tavoitteet ja metodi
- Käyttäjäprofiili: Lapset pyöräilijöinä
- Huomioita ja tuloksia teatterityöpajoista

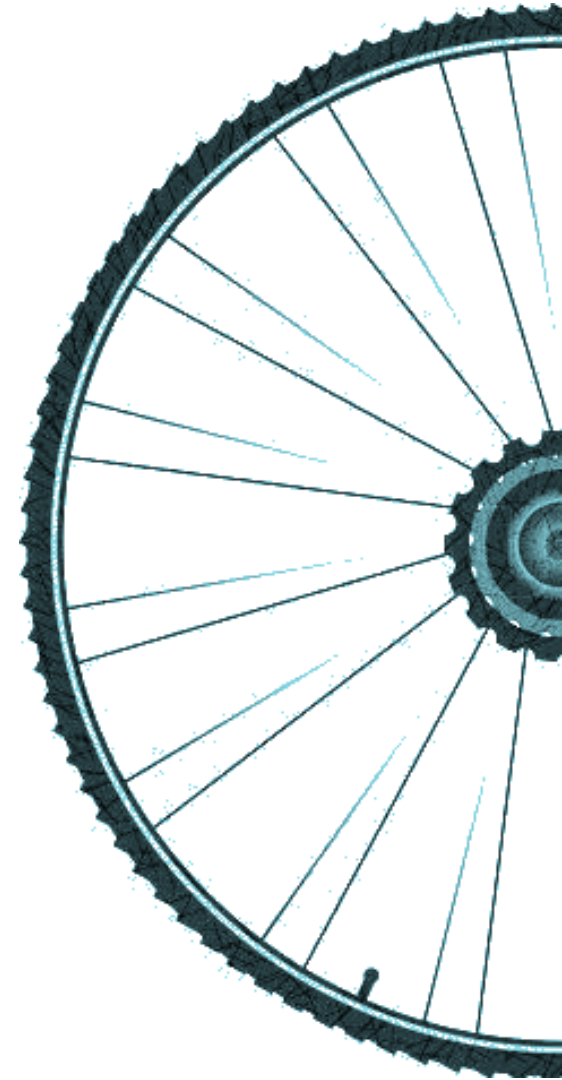
OSA II: Manuaali

- Turvallisen koulupolun elementit & Checklists:
  - Risteysalueet
  - Merkit
  - Ali- & ylikulut
  - Valaistus
- Mahdollisten yhteistyötahojen yhteystietoja

OSA III: Yhteenveto & Checklists

OSA I: Raportti

Taustaa koulupolulle

On tärkeää lasten kehitykselle, että he voivat liikkua turvallisesti omassa lähiympäristössään ja kulkea kouluun ilman pelkoa vaarallisesta liikenteestä. Yksi tapa suojata lapsia liikenteen vaaroilta on suunnitella liikenne-ympäristö heille turvallisiksi sekä huolehtia lasten turvalaitteiden käytöstä. Lisäksi täytyy kiinnittää huomioita lasten liikennekasvatukseen sekä tiedottaa kaikille tienkäyttäjille lasten ominaisuuksista liikenteessä. Liikenneonnettomuudet aiheuttavat vuosittain eniten lasten tapaturmaisia kuolemia.

Lapsille vakavat onnettomuudet sattuvat useimmiten silloin, kun he ovat ylittämässä katua tai tietä. Tästä syystä juuri näihin kohtiin on kiinnitettävä huomiota, kun suunnistellaan lapsille turvallista liikenneympäristöä. Yleensä onnettomuudet sattuvat lähiympäristössä.

Lähde: www.liikenneturva.fi

Eri ikäiset lapset liikkuvat liikenteessä eri tavoin. Alle 15-vuotiailla tavallisimpia ovat kevyen liikenteen onnettomuudet. Päätäjien tarvitsee nyt todella miettiä keinoja vähentää lasten tapaturmia liikenteessä. Jotta tässä saavutettaisiin tuloksia, se vaatii panostusta useilta eri sektoreilta ja monien erilaisten toiminta-tapojen hyödyntämistä. Lapsille ja nuorille pitää tarjota heille sopivaa liikennekasvatusta, liikenne-ympäristöjen turvallisuutta pitää parantaa ja turva-välineiden käyttö täytyy saada aiempaa aktiivisemmaksi. Myös lainsäädännön kehittäminen ja sen toimeenpanon varmistaminen luovat yhdessä turvallisempaa liikennekulttuuria.

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitoksen tavoitteena on vähentää lasten ja nuorten tapaturmia mm. kehittämällä kevyen liikenteen turvallisuutta, pyrkimällä varmistamaan kevyen liikenteen väylien ja risteysten turvallisuus sekä riittävä valaistus, tukemalla heijastimen, pyöräilykypärän, turvaistuinten ja turvavöiden käyttöä liikenteessä sekä tehostamalla liikenne-turvallisuuskasvatusta neuvoloissa, päivähoitossa, peruskouluissa.

Lähde: www.thl.fi

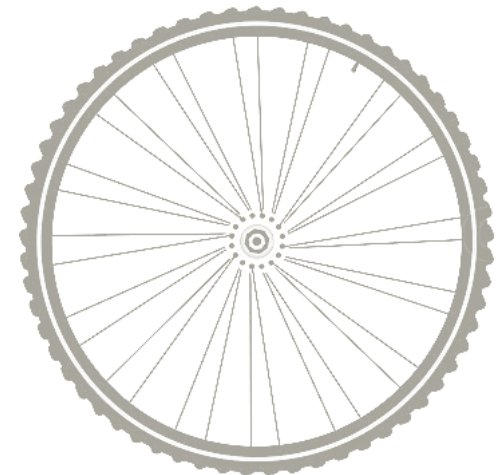
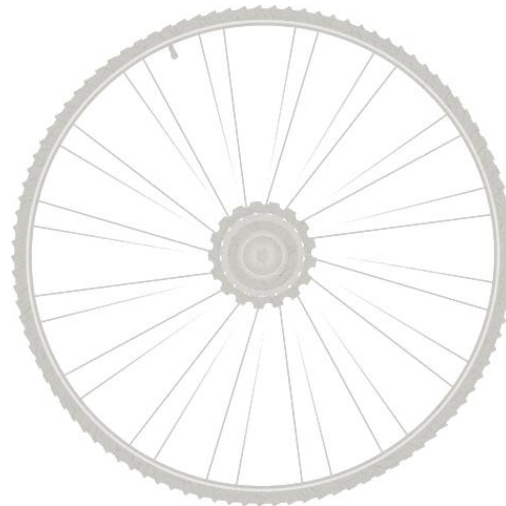
Tavoitteet koulupolulle

Liikkuvan Arjen Design –projektiin liittyvässä Innovaatioprojektissa tavoitteenamme oli selvittää, millainen olisi lapsille turvallinen koulupolku. Aloitimme selvittämällä, mitä pelkoja ja toiveita lapsilla itsellään on liikenteeseen liittyen, silloin kun he kulkevat kouluun polkupyörällä tai jalkaisin.

Yhtenä tärkeänä asiana turvalliseen koulupolkuun liittyen oli ottaa myös selville, miten lapset käyttäytyvät liikenteessä ja kuinka paljon he käyttävät erilaisia turvavälineitä, kuten pyöräilykypäriä ja heijastimia.

Näiden selvitystöiden perusteella olemme luoneet turvallisen koulupolun elementit, joita voidaan soveltaa aina kuhunkin tilanteeseen ja tarpeeseen sopivalla tavalla.

Koulupolku-konseptissa on pyritty huomioimaan koulupolun näkyminen autoilijoilla ja muille tienkäyttäjille sekä koulupolun ja siihen liittyvien asioiden merkitseminen lapsille.

Metodi: Teatterityöpajat

Selvittääksemme lasten pelkoja ja toiveita liikenteeseen (erityisesti koulumatkoihin liittyen) käytimme metodina teatterityöpajoja. Teatterityöpajat ovat eräänlaisia ryhmätyöpajoja, joissa osallistujat ilmaisevat tunteuksiaan erilaisten leikkien ja pienten näytelmien avulla eläytymällä tiettyihin rooleihin. Teatterityöpajat tutkimusmetodinä rentouttavat tutkimustilannetta ja parantavat tutkijan ja tutkimusryhmän välistä vuorovaikutusta.

Erytisesti kun tutkimus kohdistuu lapsiin ja nuoriin, teatterityöpajat voivat tarjota hyviä tuloksia, sillä leikkiminen on luontaista lapsille ja nuorille.

Teatterityöpajojen avulla voidaan päästä sellaisiin tuloksiin, jotka eivät ole edes odotettuja ja joita ei ole osattu huomioida aiemmin, sillä tällä metodilla voidaan paljastaa alitajuisia asioita, joita ei välttämättä esimerkiksi haastattelemalla saataisi selville.

Tätä koulupolkuprojektia varten osallistuimme Vantaan Kivistön koululla kolmen eri ryhmän teatterityöpajojen seuraamiseen. Oppilaat olivat 5-6 luokkalaisia tyttöjä ja poikia. Lisäksi olemme tutustuneet Suvi Ahon aiemmin samasta aiheesta kirjoittamaan raporttiin ”Lasten liikkuminen kaupungissa: Kokemuksellisen tiedon kerääminen teatterityöpajan menetelmillä”, jossa käsiteltiin vastaavia asioita Espoonlahden ja Tapiolan kouluissa.

Käyttäjäprofiili: Lapset liikenteessä

Jyväskylän Yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan* tokaluokkalaiset lapset käyttäytyvät varomattomasti ja leikkivät samanaikaisesti kun he kulkevat liikenteessä, joten he eivät pysty keskittymään muuhun liikenteeseen. Mikäli lapset liikkuvat liikenteessä ystäviensä tai aikuisten kanssa, he keskittyvät liikenteeseen jopa vähemmän kuin yksin ollessaan. Lasten liikenneasenteet olivat myönteisiä ja heillä oli hyvät tiedot liikennesäännöistä.

Tutkimuksen mukaan lasten liikennekäyttäytymiseen liittyen oli havaittavissa neljä erilaista käyttäytymistyyppiä:

Liisa Ihmemaassa, joka eläytyy mielikuvitusmaailmaansa, **Risto Reipas** käyttäytyy hyvin aikuismaisesti liikenteessä. **Touho Anka** leikkii liikenteessä ja uhmaa liikennesääntöjä **Hessu Hopolle** taas on tyypillistä tahaton ja tahallinen huolimattomuus.

Huomioimalla nämä erilaiset liikennekäyttäytymistyytit voidaan jossain määrin ennakoida lasten liikennekäyttäytymistä ja suunnitella liikennekasvatusta.

* Heinämäki, Ulla ja Juntunen, Sanna: Toisluokkalainen lapsi liikenteessä. 1999 Jyväskylän yliopisto

Kahden lapsen kuvitteellinen koulumatka

Minttu

Minttu on lähdössä kouluun. Eteisen pöydällä odottaa punainen pyöräilykypärä ja pyörälukon avain. Mintun polkupyörä on talon kellarikerroksessa olevassa pyörävarastossa. Toisinaan Minttu jättää kulkuneuvonsa pihan pyörätelineeseen.

Minttu asuu keskikaupungilla vilkasliikenteisen kadun varrella. Hän on kasvanut kaupungin vilinässä mutta silti häntä hieman jännittää päivittäinen koulumatka. Minttu ajaa jalkakäytävällä.

Koulumatkalla on pyörätie, mutta siinä ajetaan niin lujaa, ettei sitä pitkin aina uskalla mennä. Liikennevalot ohjaavat liikennettä, mutta silti on oltava valppaana; autoilijoihin ei voi aina luottaa, pyöräilijöitä ja jalankulkijoitakin on varottava.

Kaveri tulee pyörällään seuraksi korttelin toiselta laidalta. Joskus he innoissaan ajavat rinnan ja siitäkös syntyy säpinää jalankulkijoiden keskuudessa. Vaikka kuinka yrittää olla kunnolla niin vaaratilanteitakin on syntynyt.

Mintun on ylitettävä vilkasliikenteinen pääkatu ennen koulun pihalle pääsyä. Yleensä katua ylittää muitakin ja joukossa on aikuisia, se luo turvallisuudentunnetta. Kadun varteen, koulun lähistölle on asennettu "peltipoliisi", valvontakamera, joka hieman hillitsee autoilijoita ajamasta ylinopeutta.

Koulun pihalla on pyöräteline, mutta Minttu on kuullut, että telineestä varastetaan pyöriä. Joskus Mintun isä ajaa hänet kouluun. Talvella Minttu kävelee. Hämärään aikaan Mintun ulkovaatteissa roikkuu useita eläinaiheisia heijastimia. Pipossakin on heijastavasta langasta koulun käsityötunnilla virkattu koriste.

Kahden lapsen kuvitteellinen koulumatka

Santtu

"Hei Santtu, kypärä unohtui!"

"Joo, joo äiti, kyl mä sen otan mukaan.

"Laita kypärä myös päähäsi!"

"Joo" kuuluu vaimea vastaus. Santtu ajattelee: Ehkä äiti tietää, että otan kulman takana kypärän pois päästäni ja sullon sen reppuun. Mä olen niin typerän näköinen se päässäni ja muutenkin. Ei mun kaveritkaan käytä kypärää puhumattakaan jostain heijastusliivistä. Mul on isobroidin vanha fillari, mut se on tosi makee. Siinä on heijastimet ja valot. Miks mussa pitäis vielä olla jotain heijastavia nauhoja? Mä olen sitäpaitsi hyvä ajaja, porukan paras – tai ainakin melkein. Ajan ilman käsiä mennen tullen. Osaan kaikenlaisia temppuja fillarillani. Liikennesäännöt, kyl mä nekin aika hyvin tunnen. Niitä jauhettiin jo eskarissa.

Koulumatkani on niin lyhyt eikä tiellä aja kuin jokunen auto ja muutama pyöräilijä. Lähettyvillä on pari vilkasliikenteistä ajoväylää, mutta mun ei tarvitse ylittää niitä Ajotieni on valaistu, näkyvyys aika hyvä eikä tarvitse hämärässä pelätä.

Joskus täällä on hiippaillut joku hemmo puskipä, mutta ei enää. Koulun pihalla on ruosteisia pyörätelineitä, joissa on yleensä tilaa. Pyörän huollosta en kyl välitä, mut faji huoltaa pyöräni samalla kun omansa. Talvella Santtu kävelee kouluun.

Huomioita ja tuloksia teatterityöpajoista

Pyöräilykypärän käyttö ei ollut kovin yleistä. Sitä käytettiin useimmin, mikäli lähipiirissä oli joku, joka oli ollut onnettomuudessa ja pyöräilykypärä oli pelastanut vakavammilta vammoilta. Monet mainitsivat että käyttäisivät kypärää, mikäli se näyttäisi kivemmalta ja joku oli laittanut kypäräänsä tarroja, jolloin siitä tuli paremman näköinen.

Heijastimia käytettiin pimeään aikaan, mutta pääasiassa vain silloin jos ne olivat kiinnitettyinä reppuun ja vaatteisiin siten, ettei niitä saanut irti. Roikkuvia heijastimia ei haluttu käyttää.

Oppilaat mielsivät oman koulureittinsä melko turvallisiksi; lähes kaikki pystyivät tulemaan kouluun jalkakäytävää pitkin, eivätkä siis joutuneet käyttämään ajotietä. Tässä korostuu Kivistön koulun sijainti lähiöalueella, muualla esim. vilkkaammin liikennöidyssä keskusta-alueella vastaukset olisivat saattaneet olla päinvastaisia, jossa esimerkiksi risteysalueet ja kohdat joissa joutuisi ylittämään tien, saatettaisiin kokea vaarallisiksi. Koulutie koettiin turvallisiksi Kivistössä, koska se oli niin tuttu ja sen oli kulkenut "jotain viissataa kertaa".

Monet oppilaat tykkäsivät tulla kouluun pyörillä ja lähes kaikki olisivat halunneet tulla pyörällä kouluun, mutta he asuivat liian kaukana tai matkan varrella oli liian isoja mäkiä, joita he eivät jaksaneet polkea.

Kysyttäessä pelkäsivätkö lapset tulla pyörällä kouluun, jotkut vastasivat, että he ovat niin hyviä pyöräilijöitä ettei heille voi käydä mitään eli ei ymmärretty sitä, että muut tielläliikkuajat voivat aiheuttaa vaaratilanteita vaikka itse osaisikin kulkea hyvin liikenteessä. Kukaan ei tullut pyörällä kouluun talvella, sillä tiet ovat usein auraamattomia ja liukkaita.

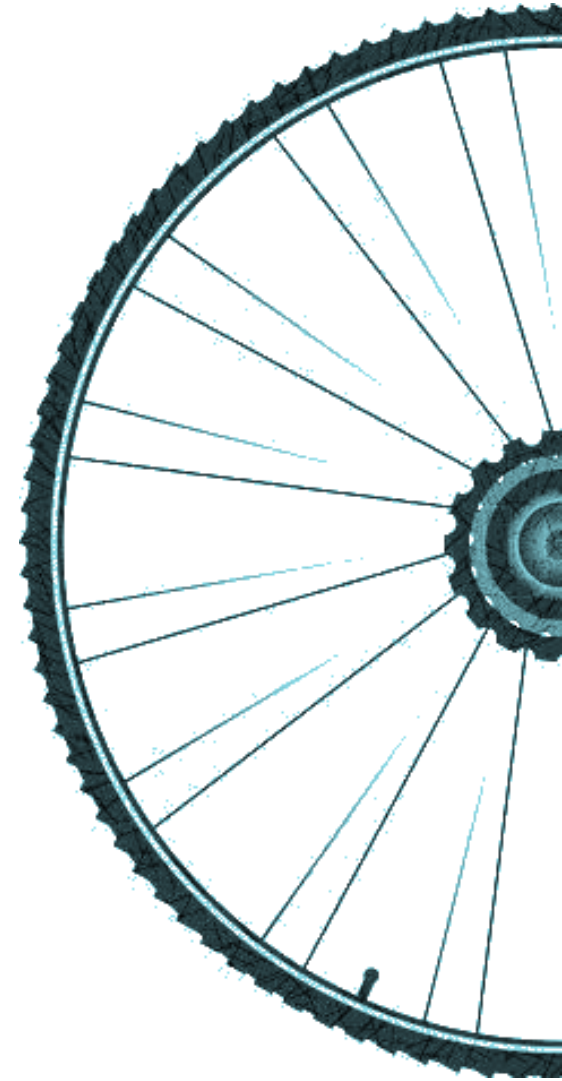
Oppilaat tunsivat hyvin perusliikennesäännöt ja he Tiesivät mitä tulee tehdä katua ylittäessä, missä heidän tulee kulkea liikkeessaan pyörällä tai kävellen. Kysyttäessä millainen olisi turvallinen koulutie, he vastasivat, että siinä olisi erillinen jalkakäytävä/pyörätie, suojateitä tien ylityskohdissa, koulutiellä ei kulkisi lainkaan autoja eikä siinä olisi risteyskiä.

Kivistön koulun teatterityöpajoissa ei tullut mainintoja alikulkutunneleista, mutta Ahon aiemmassa tutkimuksessa ne oli koettu välillä pelottaviksi, sillä ne olivat usein pimeitä ja niissä saattoi lymyillä lasten mielestä hämäriä tyyppejä.

Näiden havaintojen, Ahon aiemman raportin sekä omien kokemustemme perusteella olemme suunnitelleet Koulupolku-konseptin, joka esitellään seuraavaksi.

OSA II: Manuaali

Koulupolun elementit

Seuraavaksi käydään läpi eri elementtejä, joilla koulupolusta saadaan lapsille mahdollisimman turvallinen:

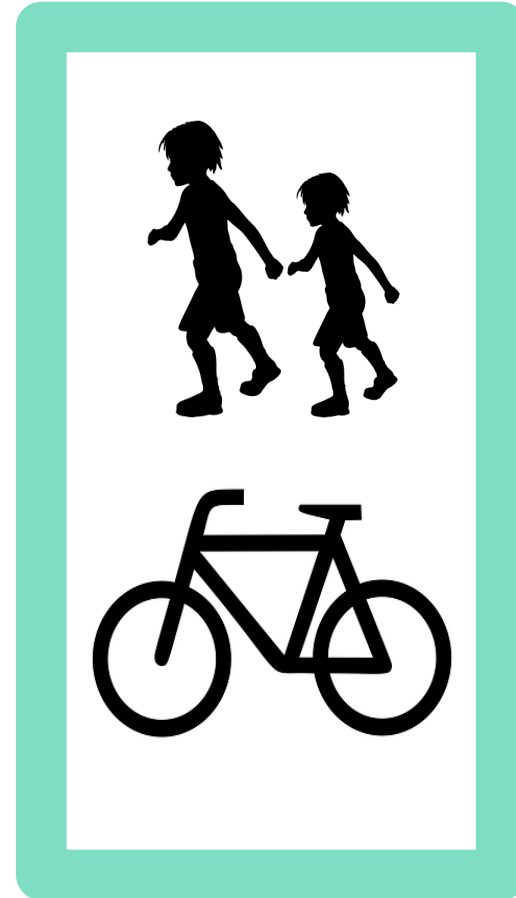
- Miten koulupolku merkitään lapsille, jotta he tunnistavat turvallisen reitin. Koulupolkutunnus, koulupolkukoodiväriin käyttö
- Risteysalueen ja tien ylityskohtien huomioiminen: töyssyt, vilkkuvat varoitusvalot tien ylityskohtiin ja suoja-alueille autoilijoita ja muita tielläliikkuja varten, ylikulkusillat, alikulkutunnelit
- Turvavälineiden käyttö ja niiden tuunaus lapsille mieleisiksi (Kypärät, liivit, heijastimet, valot, pinnahijastimet)
- Liikennekasvatuspäivät kouluhin joka syksy
- Koulupolku-tutorit

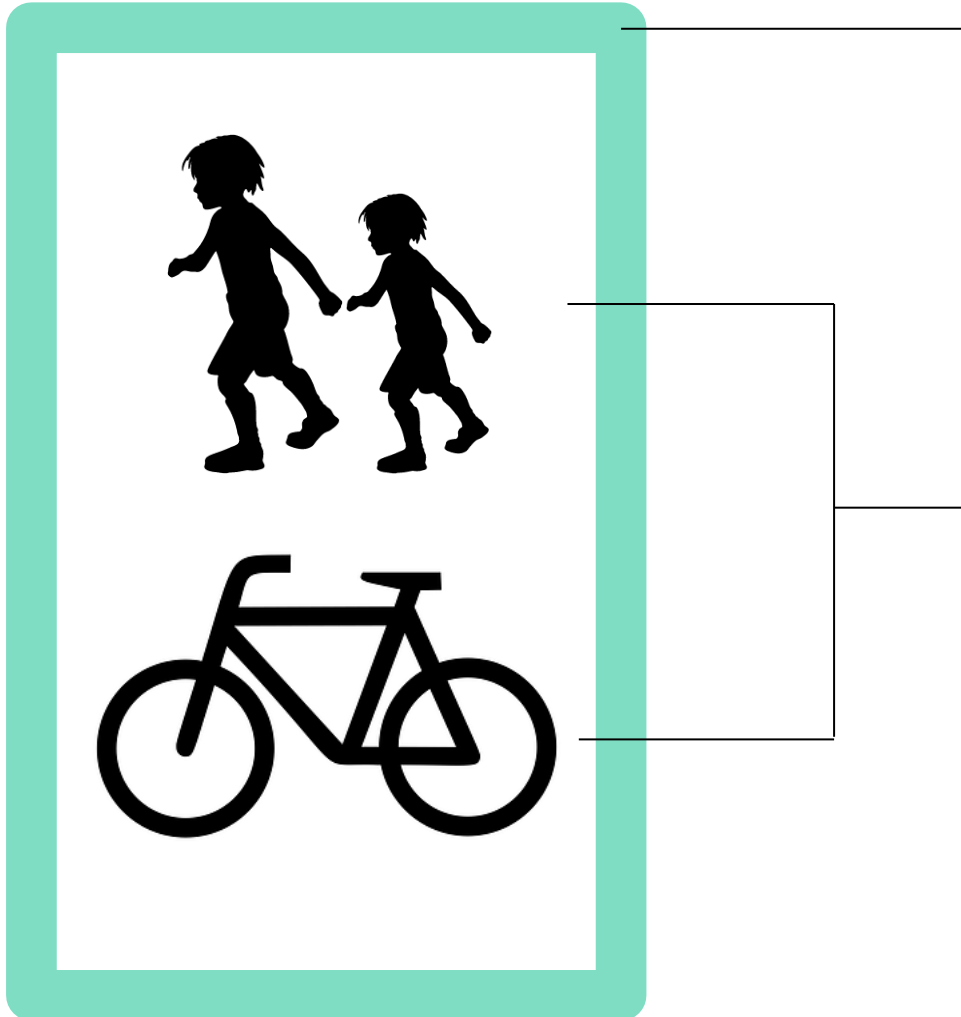
Koulupolkumerkin

Koulupolku merkitään lapsia varten omalla Koulupolkutunnuksella, jotta he tunnistavat mistä turvallinen reitti kouluun kulkee. Autoilijoita ja muita tielläliikkuja varten käytetään jo olemassa olevia tunnettuja liikennemerkkejä varoittamaan Liikkuvista lapsista koulujen lähistöllä.

Koulupolkumerkkiin olisi hyvä yhdistää värikooditus, joka yhdistää koko koulupolun. Värikoodituksen avulla lapsen on helppo seurata polun sijoittumista ympäristöön.

Koulupolkumerkki

Väritys

Merkin värituksen on hyvä herättää huomiota, mutta sen tulisi erottua kuitenkin selvästi muista liikennemerkkeistä: Vaikka kyseessä on varoitusmerkki, on se myös informaatiomerkki koululaisille koulupolun sijainnista.

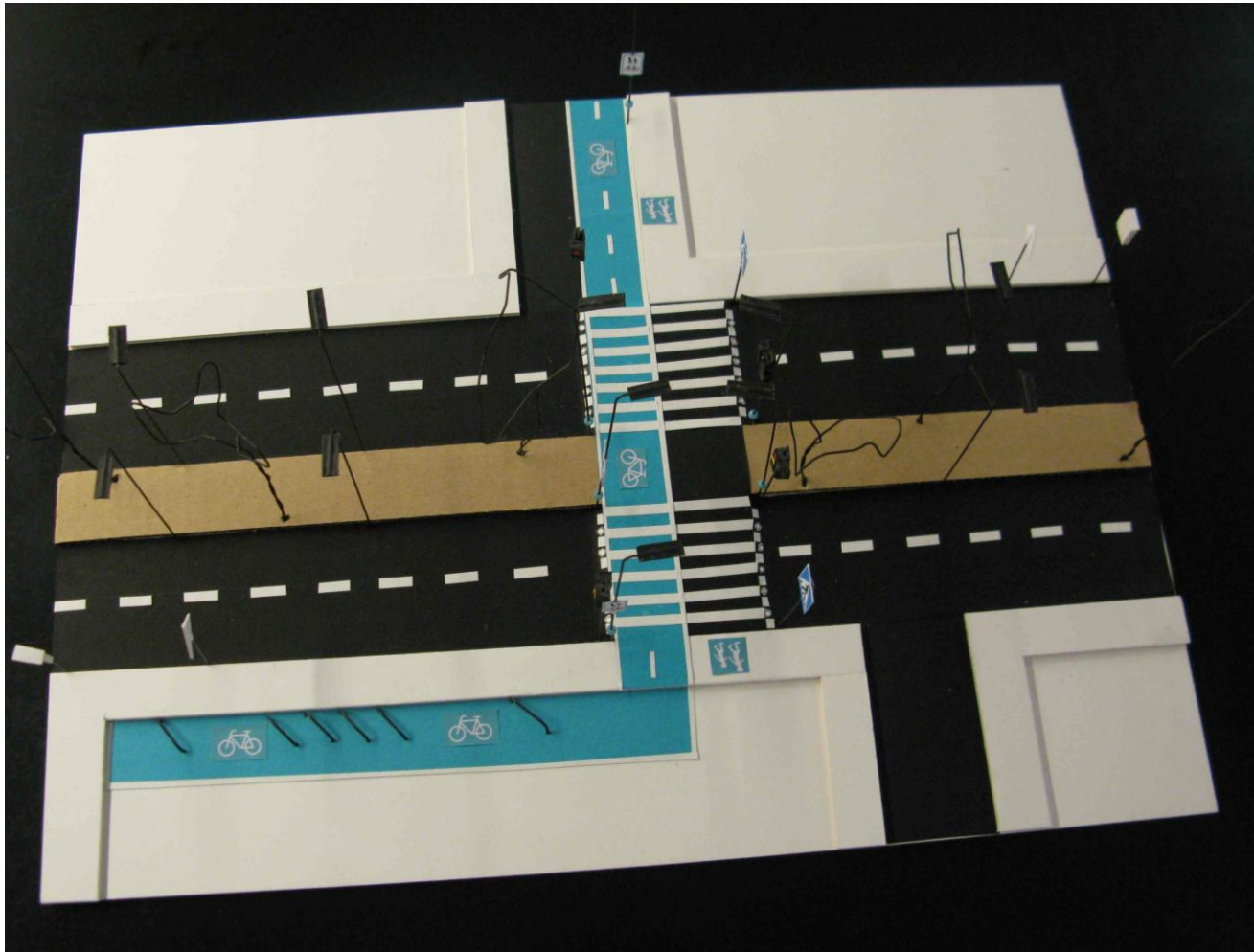
Symboliikka

Koulupolku merkissä tulisi selkeästi käydä ilmi sen tarkoitus ja kenelle se on suunnattu. Pääosin koulupolku merkin tulisi informoida liikenteessä liikujia pyöräilevistä lapsista, mutta myös yleisesti koululaisista liikenteessä.

Koulupolkumerkinnät

Jalkakäytävälle ja pyöräteille, jotka kuuluvat Koulupolkuun, maalataan "oma kaista" koulupolulle. Näin oppilaat pystyvät tunnistamaan, että tässä kulkee heidän koulupolkunsa. Kaistan väriyty jatkuu risteysalueiden yli, jolloin myös autoilijat ymmärtävät, että kyseessä on Koulupolkuun liittyvä risteys ja sen lähistöllä on noudatettava erityistä varovaisuutta.

Koulualueen risteys koulupolkukonseptin mukaan

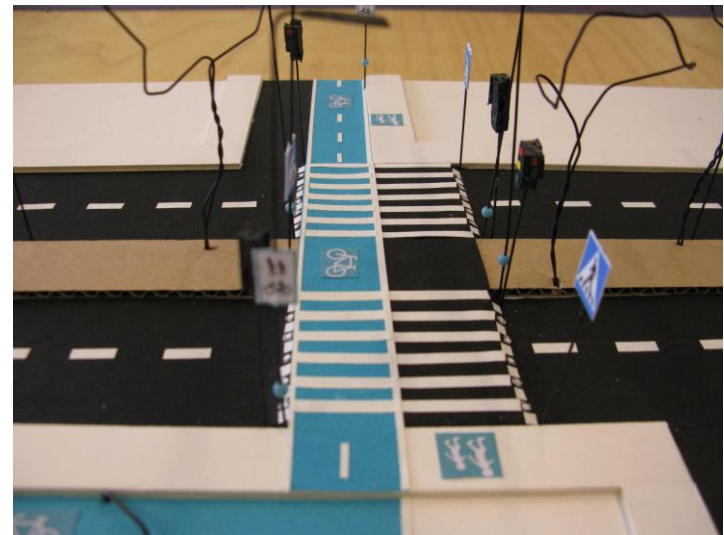

Koulupolkumerkinnät

Koulupolku merkitään polun varrella oleviin valaistuspylväisiin turkoosin tunnusvärin mukaisella pallolla.

Koululla maahan on maalattu turkoosilla tunnusvärillä pyöräparkkialue, johon kaikki pyörällä tulevat oppilaat voivat turvallisesti jättää pyöränsä lukittuina. Pyörätelineiden tulee olla sellaiset, jotta pienenkin lapsen on helppo lukita pyöränsä siihen.

Joskus vanhemmat tuovat lapsen kouluun autolla samalla kun menevät itse töihin. Tämä autoilu aiheuttaa vaaratilanteita koulujen lähistöllä, kun vanhemmat haluavat jättää lapsensa mahdollisimman lähelle koulun ovea. Koulujen läheisyyteen tuleekin perustaa ns. "jättöparkki" hieman kauemmas koulusta ja vanhempia on kehotettava jättämään lapsi siinä kyydistä pois, jotta muiden lasten turvallisuus aamuisesta autorallista johtuen ei vaarannu.

Risteysalue ja muut tienylityskohdat

Koulupolun varrella sijoittuvat risteysalueet ja muut vaarallisiksi koettavat tienylityskohdat on varustettava töyssyin ja varoitusvaloin. Tässä esimerkkejä mahdollisista käytettävistä laitteista:

TÖYSSYT

- Varoitusvalojen lisäksi risteysalueet ja tien ylityskohdat tulee varustaa töyssyillä, jotka automaattisesti hidastavat autojen vauhtia

SIGNFLASH

Valo alkaa vilkkua kun jalankulkija tai kävelijä lähestyy sitä

LEVELITE

- Valot voivat olla kiinteitä tai vilkkuvia
- Voidaan käyttää yhdessä Signflashin kanssa

Ylikulkusillat ja alikulkutunnelit

Mikäli risteysalue tai muu tien ylityspaikka koetaan Todella vaaralliseksi, siihen pitäisi mahdollisuuksien puitteissa rakentaa ylikulkusilta tai alikulkutunneli. Ylikulkusilta on suunniteltu pelkästään kevyenliikenteen käyttäjille, joten se on kevytrakenteinen ja sitä kautta ei myöskään ole liian kallis toteutettavaksi. Silta voisi olla myös mielenkiintoisen ja kivan näköinen.

Huomioon otettavia asioita siltojen ja alikulkujen Suunnittelussa koulupolku-konseptia ajatellen:

- Sijainti
- Ympäristö ja alueen arkkitehtuuri
- Valaistus
- Kunnossapito

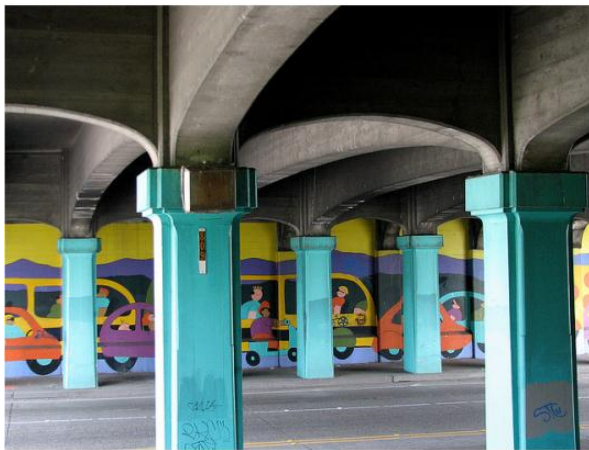

Ylikuskusillat ja alikulkutunnelit

Varsinkin koulun lähistöllä olemassa olevat alikulkutunnelit tulisi käydä läpi ja miettiä niiden turvallisuus ja käytettävyys lasten näkökulmasta ja erityisesti pimeänä aikana.

Tunnelien valaistus tulee olla erittäin hyvä, jotta lapset kokevat ne turvallisiksi käyttää ja niiden viihtyvyyttä voidaan tarpeen vaatiessa myös miettiä. Lapsilla voisi olla mahdollisuus myös itse maalata/piirtää tunneliin kuvitusta, jonka he kokevat hauskaksi ja joka saisi heidät käyttämään alikulkutunnelia. Tunnelissa voidaan käyttää myös pelkästään esim. koulupolun tunnusväriä, turkoosia.

Esimerkkejä maailmalta alikulkujen valaistuksesta

Turvavälineiden käytön lisääminen tuunaamalla

Tutkimusten mukaan turvavälineiden (mm. pyöräilykypärät, heijastimet, valot, turvaliivit) käyttö ei ole kovin suosittua lasten ja nuorten keskuudessa. Monet eivät käytä niitä, koska ne eivät näytä hyviltä tai he itse eivät näytä hyvältä käyttäessään niitä. Ratkaisuna tähän, ehdotamme kouluissa järjestettävän esimerkiksi kuvaamataidon tai käsityön tunneilla **"turvavälineiden tuunausta"**. Tuunaus voi tapahtua myös koulujen jälkeen järjestettävissä iltapäiväkerhoissa.

Kouluun hankitaan erilaisia heijastavia tai heijastamattomia teippejä, joilla voi koristella omaa polkupyörää. Lisäksi hankitaan heijastavaa kangasta, jota voi ommella kiinni turvaliiveihin.

Pyöräheijastimia ja -valoja on monenlaisia ja niitä voitaisiin myös hankkia kouluun ja "tuunaustunnilla" varustettaisiin kaikkien pyörät näillä. Kun kaikki käyttävät, niin kenenkään ei tarvitse kokea itseään erilaiseksi. Lisäksi esim. pinnaheijastimet näyttävät hauskoilta pimeässä, sen lisäksi että ne lisäävät näkyvyyttä ja sitä kautta lasten turvallisuutta.

Pinnaheijastimien vaikutus näkyvyyteen

Liikennekasvatuspäivät -tapahtuma

Kouluissa otetaan tavaksi järjestää liikennekasvatuspäivä joka syksy heti koulujen alettua. Tapahtumassa on läsnä poliisi, joka kertoo oppilaille (ja mahdollisesti myös tapahtumaan osallistuville vanhemmille), miten liikenteessä käyttäydytään, mitkä ovat liikennesäännöt ja miksi turvavälineitä pitäisi käyttää. Näitä käydään läpi erilaisten liikenteeseen liittyvien tehtävien avulla, joissa oppilaat joutuvat ratkomaan ongelmatilanteita.

Tapahtumassa on myös mahdollista huoltaa omia polkupyöriään, sillä tapahtumaan osallistuu myös lähistöllä oleva polkupyörän huoltoliike.

Lisäksi tapahtumassa voi tuunata omia pyöräkypäriä, laittaa pyörään heijastimia ja paikalliset yritykset voivat lahjoittaa tapahtumassa jaettavaksi heijastimia.

Kuvat: liikenneturva.fi

Koulupolkututorit

Vanhimmat oppilaat koulussa (6. luokkalaiset) voivat toimia pienempien oppilaiden tutoreina koulupolulla. Kartoitetaan ensin, mistä suunnalta oppilaat tulevat kouluun ja määritetään tutorit samalta alueelta. Syksyisin koulun alkaessa vanhemmat oppilaat odottavat nuorempia jossain sovitussa paikassa aamuisin ja johdattavat nuoremmat oppilaat kouluun. Tutor-toiminnan periaatteena on pystyä tarjoamaan lapsille liikennekasvatusta, johon liittyy konkreettinen toiminta. Ideana on tutustuttaa pyöräilyn avulla lapset toisiinsa, jolloin pienemmät eivät pelkäisi vanhempia oppilaita. Tehtävän avulla on myös kasvattaa vastuullisuutta. Tutorointiin voisi mahdollisesti osallistua myös vanhempia tai opettajia takaamaan koulupolun sujuvuuden sekä turvallisuuden.

Pyöräilevät ja kävelevät koulubussit –hanke

"Pyöräilevät ja kävelevät koulubussit on arkea helpottava sosiaalinen innovaatio. Pyöräilevässä ja kävelevässä koulubussissa matka kouluun tai harrastukseen pyöräillään tai kävellään aikuisen johdolla ja isommalla joukolla. Yhteistä matkantekoa nimitetään "koulubussiksi", koska matka tehdään ennalta sovitun reitin ja aikataulun mukaan. "Bussit" kulkevat tapaamispaikkoina toimivien "pysäkkien" kautta, josta voi liittyä joukkoon. Koulubussitoimintaa pyöritetään vanhempien, isovanhempien, opettajien, tai harrastuksen ohjaajien yhteistyönä. Pyöräileviä ja käveleviä koulubusseja on toteutettu parinkymmenen vuoden ajan eri puolella maailmaa. -- Pyöräilykuntien verkoston yhteistyökumppaneita hankkeessa ovat Liikenneturva, Nuori Suomi ry, Suomen Pyöräilyunioni ry, Suomen Latu ry sekä vanhempainyhdistykset ja paikalliset pyöräilyseurat. Hanke toteutetaan osana opetus- ja kulttuuriministeriön Liikkuva koulu – hanketta."

<http://www.poljin.fi/koulubussit/>

Koulupolkututorit: Toiminta-ajatus

Alustus

6. luokkalaisten informointi vaihe, jossa käydään läpi liikenneasioita pyöräilijän näkökulmasta.

Infossa neuvotaan suojavarusteiden käytöstä sekä esimerkkinä toimimisesta pienemmille. Yhtä koulupolkua kohden olisi hyvä saada kaksi oppilasta mukaan, jolloin polulle saataisiin vetäjä ja jonon päätä ohjaava yksikkö.

Toteutus

Syksyn ensimmäisenä koulupäivänä tutoreilla olisi sovittu yhteinen tapaaminen, jossa käydään läpi tiivistetysti koulupolun kulku sekä reitti. Tämän jälkeen olisi yhteinen siirtyminen ohjatuille "pysäkeille".

Pysäkeiltä pystyy jokainen uusi 3. luokkalainen lähtemään mukaan koulupolulle, jolloin matkaa ei tarvitsisi yksin tehdä.

Vanhemmat tai esimerkiksi opettajat voisivat myös osallistua toimintaa turvallisuuden lisääjinä, jolloin yhtä kulkuetta kohden voisi olla yksi tai kaksi vanhempaa. Ideana olisi kuitenkin antaa lapsille mahdollisuus olla aktiivinen toimija pyöräillessä.

Palaute ja palkitseminen

Koulupolun sujuvuudesta järjestetään vielä asianomaisten opiskelijoiden kanssa loppukeskustelu. Keskustelussa käytäisiin läpi tutortoiminnan tapahtumat ja lapset saisivat vielä itse kertoa omia kokemuksiaan.

Tutortoiminnasta palkitseminen voisi tapahtua erityiskunniakirjalla sekä maininnassa todistuksessa. Tarkoituksena ei ole tavaralahjoilla lahjoa lasta suorituksesta, vaan ideana on tuottaa hyvää yhteishenkeä sekä kasvattaa lasten pyöräilyaktiivisuutta.

Mahdolliset yhteistyötahot

Olemme keränneet tähän loppuun mahdollisia yhteistyötahoja, joihin koulujen tai muiden tahojen, jotka lähtevät esimerkiksi tekemään pilottia Koulupolusta, kannattaa olla yhteydessä. Yhteistyötahoilla tarkoitamme tässä mm. yrityksiä, jotka valmistavat/maahantuovat turvalaitteita tai turvavälineitä, teippifirmoja joilla olisi sopivat teipit tuunaukseen. Tapahtumiin liittyen kannattaa olla yhteydessä paikallisiin pyörähuoltoliikkeisiin, he varmasti ymmärtävät tapahtuman heille tuovat edun: lisätietoisuus pyörän huollosta ja yrityksen olemassaolosta tuo lisää asiakkaita.

Kypärät/maahantuonti:

Cycleurope Finland Oy

Sarkatie 1 A
01720 Vantaa
Puh: 09-849 2055
Sähköposti: info@cycleurope.fi

Shimano Nordic Cycle

Martinkyläntie 53
01720 Vantaa
Puh: 020 155 0800

Oy Hunteri Ab

Lukkosepänkatu 4
20320 Turku
Puh: 020-799 1200

Teipit ja heijastimet:

Heijastava teippi:

Clas Ohlson:

<http://www.clasohlson.com/fi/Heijastinteippi-Stokvis/Pr340198003>

Heijastava tarrakalvo:

http://www.teippikauppa.fi/index.php?route=product/product&product_id=668

Teippikauppa.fi
Kihniöntie 55
39820 Kihniö
asiakaspalvelu@teippikauppa.fi
Puh:
040 - 775 151

Pinnaheijastimet:

3M Scotchlite TM

Heijastavat materiaalit

Suomen 3M Oy

Lars Sonckin kaari 6, 02600 ESPOO
Puh:09 52 521
<http://www.3M.fi>

Muut teipit:

Esim. Sinelli Askartelukauppa

Sinelli Oy

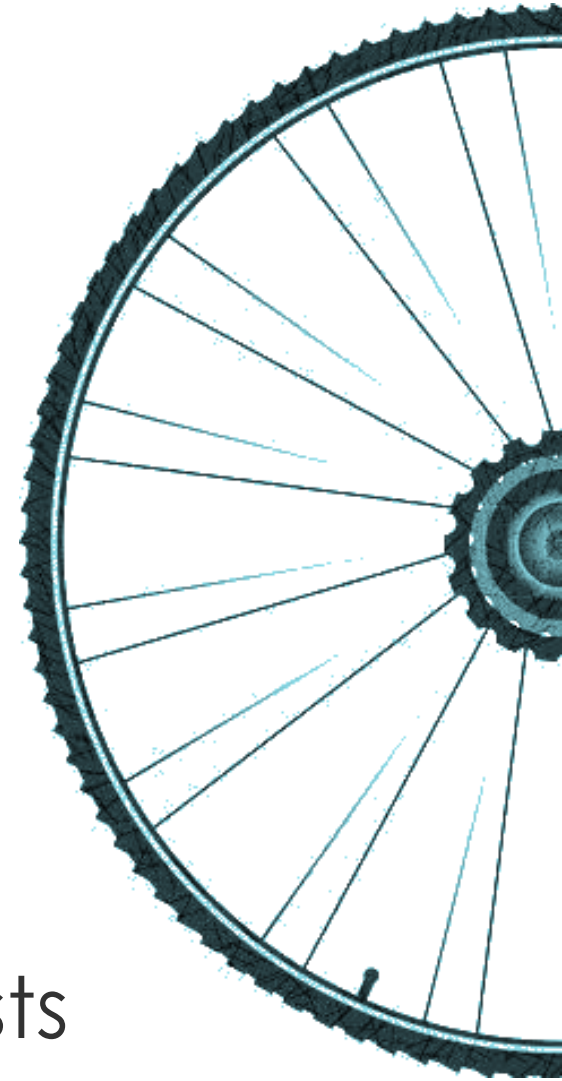
Martinkyläntie 63

01720, Vantaa Finland

Puh: 020 7780 620

E-mail: asiakaspalvelu@sinelli.fi

OSA III: Yhteenveto & Checklists

Yhteenveto ja elementtien check list

Koulupolun suunnittelussa on otettava huomioon monia eri osa-alueita. Ei riitä, että pelkästään keskitytään konkreettisen koulupolun luomiseen tunnuksilla ja varoitusmerkeillä vaan on muistettava turvavälineiden käytön ja liikennekasvatuksen oleellinen merkitys turvalliselle koulupolulle. Tässä raportissa nämä kaikki osa-alueet on pyritty huomioimaan kattavasti. Listauksena lopuksi vielä kaikkein oleellisimmat asiat koskien liikenteeseen liittyvien elementtien suunnittelua.

- Valaistus
- Sillat ja alikulkutunnelit
- Merkitö
- Risteysalueet

Valaistuksen pitää olla tehokas:

- valaistuksen suuntaaminen alaspäin eli valaistavaa kohdetta päin
- Ei pimeitä nurkkia eli valaisimia pitää olla riittävä määrä riittävän tiheään
- Valon värin pitää olla oikeasti näkyvyyttä lisäävää
- Valaisimen mallilla voi vaikuttaa koulupolun viihtyvyyteen

Alikulkutunnelien tulee:

- olla hyvin valaistut
- olla avarat
- tuntua turvalliselta

Tunnelien päissä tulee olla koulupolkutunnus ja/tai tunnelissa voidaan käyttää myös turkoosia tunnusväriä

Muita huomioon

Otettavia yleisiä asioita siltojen ja alikulkujen

Suunnittelussa :

- Sijainti
- Ympäristö ja alueen arkkitehtuuri
- Kunnossapito

Lapsille:

- Lasten ohjaaminen oman Koulupolkuun avulla
- Selkeät merkinnät valaisinpylväissä ja Koulupolulla oma kaistaväri

Muu liikenne:

- Informatiivisuus: Käytetään olemassa olevia tunnettuja liikennemerkkejä
- Sijointi: merkkien selkeä sijainti liikenteessä
- Suojatien varoitusvalot
- Töyssyt ja töyssyjen varoitusvalot

- Risteysalueesta tulee varoittaa kaikkia tielläliikkuja riittävän ajoissa
- Risteysalueet tulee luonnollisesti varustaa liikennevaloin
- Suojateiden eteen asennetaan töyssyt
- Tarpeen vaatiessa suojateiden yhteyteen tulee laittaa vilkkuvat varoitusvalot (esim. Sign Flash)
- Mikäli risteysalue on todella vilkas, myös töyssyihin pitää laittaa varoitusvalot
- Automaattiset valvontakamerat asennetaan vilkkaimpiin risteyskohtiin
- Koulupolun jatkuminen risteysalueen yli merkitään risteyksessä turkoosin värisellä kaistalla

Lähteet & kuvamateriaali

Kirjallisuus:

Aho, Suvi: Lasten liikkuminen kaupungissa: Kokemuksellisen tiedon kerääminen teatterityöpajan menetelmillä

Heinämäki, Ulla ja Juntunen, Sanna: Toisluokkalainen lapsi liikenteessä. 1999 Jyväskylän yliopisto

Internet:

www.liikenneturva.fi

www.thl.fi

Kuvamateriaali:

Kaikki valokuvat ovat joko valmistajien kotisivuilta tai googlen kuvahaun kautta, ellei toisin mainita

